

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 18.10.2023
COM(2023) 641 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**Načrt EU za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in
organiziranemu kriminalu**

1. UVOD

Trgovina s prepovedanimi drogami, ki poteka v okviru organiziranega kriminala, je **ena najresnejših varnostnih groženj, s katerimi se danes sooča Evropa, pri čemer se razmere stopnjujejo**: to jasno dokazuje doslej največji porast prepovedanih drog, ki so na voljo v Evropi, zlasti kokaina iz Južne Amerike. Avgusta 2023 sta od rekordnega zasega 8 ton kokaina v Rotterdamu (Nizozemska) do novega rekordnega zasega 9,5 tone droge v pristanišču Algeciras (Španija) minila le dva tedna. Vse večja je tudi zaskrbljenost zaradi proizvodnje in širjenja sintetičnih drog v Evropi, s katerimi se trguje po vsem svetu. Skupna analiza Europol in Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) je pokazala, da **je nedovoljen promet s prepovedanimi drogami ena od najdonosnejših dejavnosti organiziranega kriminala** in po ocenah na svetovni ravni predstavlja približno petino premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji¹.

Kriminalne mreže v svojih prizadevanjih za ustvarjanje velikih dobičkov uporabljajo skrajno nasilje, korupcijo in ustrahovanje². Poleg tega so zelo usposobljene za navezovanje stikov in prikrivanje svojih načrtov, kar dokazuje uničenje šifriranih komunikacijskih orodij, kot je EncroChat, ki je privedlo do vsaj **6 558 aretacij po vsem svetu**³. Gospodarska in finančna kazniva dejanja so ključna pri podpiranju vseh kriminalnih dejavnosti, korupcija pa je ključna za kriminalne mreže. Po ocenah Europol 60 % kriminalnih mrež, ki delujejo v EU, za doseganje svojih nezakonitih ciljev uporablja koruptivne metode. V letih 2020 in 2021 je bilo v državah članicah EU v povprečju zaseženih približno **4,1 milijarde EUR sredstev, pridobljenih s kaznivim dejanjem**. To pomeni znatno povečanje v primerjavi s prejšnjimi leti, vendar je še vedno manj kot 2 % ocenjenih letnih premoženjskih koristi, pridobljenih z organiziranim kriminalom⁴. Ti ogromni prihodki, pridobljeni z nezakonitimi dejavnostmi, se uporabljajo za druge kriminalne dejavnosti, operejo pa jih profesionalne združbe za pranje denarja. Prihodki se nato vložijo tako, da vstopijo v zakonito gospodarstvo, kar daljnosežno vpliva na družbo, pravno državo in zaupanje v javne organe ter jih destabilizira.

Zelo opazna posledica te grožnje je val nasilja na ulicah, ki ga povzročata globalni doseg storilcev kaznivih dejanj in njihov neomajni nadzor nad dobavnimi verigami pri nedovoljenem prometu s prepovedanimi drogami. Številne žrtve niso le člani rivalskih tolp, ampak tudi nedolžni ljudje. Tako so januarja, avgusta oziroma septembra 2023 zaradi nasilja, povezanega z drogami, umrli enajstletna deklica v Antwerpnu (Belgija), desetletni deček v Nîmesu (Francija) in trinajstletni deček v Stockholmu (Švedska). Poleg tega se ocenjuje, da je leta 2021 zaradi prevelikega odmerka drog v EU umrlo 6 200 ljudi⁵.

¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets_en

² <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

³ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/dismantling-encrypted-criminal-encrochat-communications-leads-to-over-6-500-arrests-and-close-to-eur-900-million-seized>

⁴ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime \(Druga stran kovanca: analiza finančnega in gospodarskega kriminala\) | Europol \(europa.eu\)](#).

⁵ Evropsko poročilo o drogah za leto 2023, EMCDDA, https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023/drug-induced-deaths_en.

Zaradi razsežnosti grožnje in njenega globalnega dosega so potrebni **odločni in stalni ukrepi** na ravni EU in na svetovni ravni. Zato Komisija predlaga načrt EU za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in organiziranemu kriminalu. V načrtu je predstavljenih 17 ukrepov na štirih prednostnih področjih: okrepitev odpornosti logističnih vozlišč z zavezništvom evropskih pristanišč, razbitje kriminalnih mrež, povečanje prizadevanj za preprečevanje in okrepitev sodelovanja z mednarodnimi partnerji. Ti ukrepi naj bi se izvajali v letih 2024 in 2025.

2. STRATEGIJA IN ODZIV EU

Strategija EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025⁶ ter strategija in akcijski načrt EU na področju drog za obdobje 2021–2025⁷ (v nadaljnjem besedilu: strategiji EU) določata celostne politike EU za obravnavanje teh groženj, ki temeljijo na skupnem ukrepanju EU in držav članic.

EU trenutno izvaja ti strategiji in si bo še naprej prizadevala za doseganje njunih ciljev, kot je poudarjeno v šestem poročilu o napredku strategije EU za varnostno unijo⁸. Strategija EU za boj proti organiziranemu kriminalu prispeva k okrepitvi skupnih prizadevanj EU v boju proti kriminalnim mrežam. Hkrati je EU s strategijo in akcijskim načrtom na področju drog predstavila prizadevanja za uravnotežen in večdisciplinaren pristop, katerega cilj je zmanjšati ponudbo drog z izboljšanjem varnosti, zmanjšanjem povpraševanja po drogah na podlagi preprečevanja, zdravljenja in oskrbe ter obravnavanjem škode, povezane z drogami. Kot je predstavljeno v strategiji, bo Komisija leta 2024 začela zunanjo oceno izvajanja strategije na področju drog, da bi Evropskemu parlamentu in Svetu predložila poročilo spomladi 2025.

Kar zadeva **pobude politike**, je Komisija predložila **več zakonodajnih predlogov** za okrepitev zakonodaje EU za boj proti kriminalnim mrežam. To vključuje okrepitev direktive o povrnitvi in odvzemu sredstev⁹, spremembo Direktive 2019/1153, ki pristojnim organom omogoča dostop do centraliziranih registrov bančnih računov, kar olajšuje finančne preiskave¹⁰, ter sveženj za okrepitev pravil EU o preprečevanju pranja denarja¹¹. Komisija je sprejela tudi predlog za reformo carinske unije EU¹². To bo znatno okrepilo zmogljivost carinskih organov, da preprečijo vstop nevarnega ali nezakonitega blaga v EU, ter znatno izboljšalo sodelovanje med carinskimi organi in organi kazenskega pregona. Poleg tega je Komisija maja 2023 predlagala okrepitev pravil EU o boju proti korupciji¹³.

⁶ COM(2021) 170 final.

⁷ COM(2020) 606 final.

⁸ COM(2023) [točen sklic se vključi, ko bo na voljo].

⁹ COM(2022) 245 final.

¹⁰ COM(2021) 429 final.

¹¹ COM(2021) 421 final, COM(2021) 420 final, COM(2021) 423 final in Uredba (EU) 2015/847 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o informacijah, ki spremljajo prenose sredstev, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1781/2006 (Besedilo velja za EGP) (UL L 141, 5.6.2015, str. 1).

¹² COM(2023) 257 final.

¹³ COM(2023) 234 final.

Zmogljivosti na področju kazenskega pregona so bile izboljšane z okrepitvijo **pristojnosti Europol**¹⁴, **predlogom za kodeks policijskega sodelovanja**, na podlagi katerega so bila oblikovana priporočila o operativnem policijskem sodelovanju¹⁵, in sprejetjem direktive o izmenjavi informacij med organi kazenskega pregona¹⁶. Predlagana **revizija prümške uredbe** bo dodatno prispevala k tem prizadevanjem¹⁷.

V zadnjih letih se je izboljšal tudi **pravosodni odziv EU**: Evropsko javno tožilstvo (EJT)¹⁸ je bilo ustanovljeno kot neodvisno javno tožilstvo, pristojno za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj zoper finančne interese EU ter njihovo sodno obravnavo. EJT je pristojno tudi za kazniva dejanja v zvezi s sodelovanjem v hudodelski združbi, če je kriminalna dejavnost take združbe osredotočena na kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije. Poleg tega je EU sprejela sveženj o čezmejnem dostopu do **elektronskih dokazov**, da bi policijskim in pravosodnim organom olajšala in pospešila dostop do informacij, ki jih potrebujejo¹⁹.

Za podporo skupnemu odzivu EU na droge so bile okrepljene pristojnosti centra EMCDDA. Cilj tega je zlasti izboljšati njegovo oceno ogroženosti in zmogljivosti zgodnjega opozarjanja ter razširiti njegovo področje delovanja na uporabo več drog hkrati, trge in ponudbo drog ter predhodne sestavine. Center EMCDDA bo postal nova **Agencija EU za droge** in bo začel delovati 2. julija 2024²⁰. Nova agencija bo izvajala ocene nevarnosti za zdravje in varnost v zvezi s sintetičnimi drogami. Pozorno bo tudi spremljala razvoj sintetičnih drog v EU in to upoštevala pri razvoju protiukrepov. Pomemben korak bo tudi razvoj **evropskega sistema opozarjanja na droge**, da bodo nacionalni organi in (potencialni) uporabniki drog hitro obveščeni, ko bodo na trg vstopile nove nevarne snovi. Poleg tega nove pristojnosti agenciji omogočajo, da preuči **predhodne sestavine** ter vzpostavi mrežo forenzičnih in toksikoloških laboratorijev za opredelitev novih snovi in morebitnih trendov.

EU je na **operativni ravni** okrepila podporo organom kazenskega pregona držav članic. **Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala (EMPACT)**, tj. operativni pristop k notranji varnosti EU, ki ga vodijo države članice, je zdaj stalen instrument z več

¹⁴ Uredba (EU) 2016/794 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o Agenciji Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol) ter nadomestitvi in razveljavitvi sklepov Sveta 2009/371/PNZ, 2009/934/PNZ, 2009/935/PNZ, 2009/936/PNZ in 2009/968/PNZ (UL L 135, 24.5.2016).

¹⁵ COM(2021) 780 final.

¹⁶ Direktiva (EU) 2023/977 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o izmenjavi informacij med organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj držav članic ter razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2006/960/PNZ (UL L 134, 22.5.2023).

¹⁷ COM(2021) 784 final.

¹⁸ Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

¹⁹ Uredba (EU) 2023/1543 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2023 o evropskem nalogu za posredovanje in evropskem nalogu za zavarovanje elektronskih dokazov v kazenskih postopkih ter za izvrševanje zapornih kazni po kazenskem postopku (UL L 191, 28.7.2023, str. 118) in Direktiva (EU) 2023/1544 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2023 o določitvi harmoniziranih pravil o imenovanju imenovanih poslovnih enot in pravnih zastopnikov za namen zbiranja elektronskih dokazov v kazenskih postopkih (UL L 191, 28.7.2023, str. 181).

²⁰ Uredba (EU) 2023/1322 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2023 o Agenciji Evropske unije za droge (EUDA) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1920/2006 (UL L 166, 30.6.2023).

finančnimi sredstvi. Ob podpori Komisije se bo v okviru platforme EMPACT nadaljevalo sodelovanje z mednarodnimi partnerji. **Operativna mreža proti mafijskim organiziranim hudodelskim združbam** podpira zapletene preiskave zoper kriminalne mreže z visokim tveganjem²¹. To je že leta 2022 zagotovilo odlične operativne rezultate: 121 aretacij in zaseženih 12 milijonov EUR gotovine. Odkritih je bilo 42 kriminalnih mrež, s podporo Europolu in Eurojusta pa so bili uvedeni preiskave in pregon zoper več kot 50 storilcev kaznivih dejanj na visoki ravni. Komisija podpira cilje in inovativen pristop te nove prednostne naloge, ki jo trenutno v obdobju 2022–2023 vodi Belgija, v obdobju 2024–2025 pa jo bo vodila Italija, ter k sodelovanju poziva vse države članice in mednarodne partnerje. Poleg tega je uničenje šifriranih komunikacijskih omrežij **EncroChat, SkyECC in ANOM** ob podpori Europolu privedlo do številnih aretacij in zasegov. Zlasti je zagotovilo dragocen vpogled v dejavnosti kriminalnih mrež in njihove metode. Europol je podprl še številne druge uspešne preiskave, ki so jih izvedle države članice, kot je **operacija Desert Light** novembra 2022²², v kateri je bil razbit „superkartel“ trgovcev s kokainom.

Pomorski analitični in operacijski center za narkotike (MAOC-N) je z uspešnim podpiranjem prestrežanja na morju do zdaj omogočil zaseg 327,653 tone kokaina in 667,344 tone konoplje²³. Poleg tega sta Belgija in Nemčija začeli postopek za pridružitve centru MAOC-N. Revidirana **strategija EU za pomorsko varnost**²⁴ in njen **akcijski načrt** potrjujeta zavezanost skupnim operacijam v državah odhoda in pristaniščih EU, v katerih sodelujejo MAOC-N, ustrezni organi držav članic in službe/agencije Evropske komisije.

Ker je organizirani kriminal skoraj vedno nadnacionalen, EU krepi svoja partnerstva s tretjimi državami, zlasti s tistimi na ključnih poteh dobave drog. To vključuje okrepljeno sodelovanje z **Latinsko Ameriko in Karibi** na podlagi nove agende za odnose med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi²⁵, pa tudi izjave z vrha EU-Skupnost latinskoameriških in karibskih držav (CELAC) z dne 17. in 18. julija 2023²⁶ ter sodelovanje med EU in latinskoameriškim odborom za notranjo varnost (CLASI), ki potrjuje zavezanost okrepitvi prizadevanj na področju pravosodja, varnosti in boja proti nadnacionalnim kriminalnim mrežam. Programi regionalne tehnične pomoči, kot so **EL PAcCTO, EUROFRONT in COPOLAD III**, in **globalni program za nezakonite tokove (Global Illicit Flows Programme)** so se izkazali za učinkovita orodja pri krepitvi nacionalnih in regionalnih zmogljivosti za boj proti organiziranemu kriminalu.

V **Zahodni Afriki** je sodelovanje osredotočeno na krepitev zmogljivosti državnih institucij in regionalnih organizacij za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami na morju. EU je od leta 2018 vzpostavila sklop dopolnilnih regionalnih programov, namenjenih podpori prizadevanjem držav ECOWAS v boju proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in

²¹ Financirana iz Sklada za notranjo varnost, in sicer v višini 2 milijonov EUR za obdobje 2024–2025.

²² <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

²³ [Statistični podatki – MAOC-N.](#)

²⁴ Revidirana strategija EU za pomorsko varnost je bila poslana Svetu v potrditev.

²⁵ JOIN(2023) 17 final.

²⁶ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12000-2023-INIT/en/pdf>

nedovoljeni trgovini, kibernetiki kriminaliteti ter pranju denarja in financiranju terorizma²⁷. V **Afriškem rogu** operacija pomorskih sil EU ATALANTA prispeva k onemogočanju nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami in orožjem, pa tudi k odvratanju, preprečevanju in zatiranju piratstva in oboroženih ropov v obalnih vodah Somalije. EU je tudi trdno zavezana obravnavanju nezakonitih denarnih tokov v okviru namenske **pobude Ekipe Evropa o nezakonitih finančnih tokovih za podsaharsko Afriko**.

Severna Afrika in Bližnji vzhod sta pomembni območji izvora in tranzita prepovedanih drog, pa tudi njihovi namembni območji, pri čemer se trgovina s prepovedanimi drogami povečuje. Programi, ki jih financira EU, kot je **EU4Monitoring Drugs**, so analizirali pojav novih poti nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami, širitev spletnih trgov in razpoložljivost širšega spektra snovi.

Poleg tega je EU v **Srednji Aziji** oblikovala dva pomembna regionalna varnostna programa, da bi uresničila svojo strategijo za pomoč srednjeazijskim partnerjem pri obvladovanju nekaterih tveganj v zvezi s kriminalom, povezanim s prepovedanimi drogami, vključno s tveganji, ki izvirajo iz Afganistana. **Akcijski program za boj proti drogam v Srednji Aziji** (CADAP) prispeva k zmanjšanju uporabe drog in podpira politike vlad Srednje Azije na področju drog, pri čemer zlasti prispeva k izboljšanju dostopa do kakovostnih ukrepov za zmanjšanje povpraševanja po drogah. **Program upravljanja meja v Srednji Aziji** (BOMCA) spodbuja trajnostni gospodarski razvoj z integriranim upravljanjem meja, pri čemer se osredotoča na krepitev zmogljivosti in institucionalni razvoj, lajšanje trgovine, izboljševanje sistemov upravljanja meja in odpravljanje nedovoljene trgovine v Srednji Aziji.

Sodelovanje EU z Zahodnim Balkanom ostaja prednostna naloga. Večje sodelovanje naših partneric z Zahodnega Balkana v mednarodnih policijskih operacijah, njihovo tesnejše sodelovanje z Europolom prek napotitve uradnikov za zvezo na sedež Europa ter njihovo sodelovanje pri platformi EMPACT in v skupnih preiskovalnih skupinah so zagotovili pomembne operative rezultate. EU bo še naprej zagotavljala finančno in tehnično podporo. Zelo pomembno je, da vse partnerice z Zahodnega Balkana vzpostavijo delujoče sisteme zgodnjega opozarjanja in nacionalne opazovalnice za področje drog, da bi izboljšale izmenjavo podatkov s centrom EMCDDA in sklenile delovne dogovore z Agencijo EU.

Nazadnje, šest držav članic (Belgija, Nemčija, Francija, Italija, Španija in Nizozemska) je ustanovilo **koalicijo za boj proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu**, v kateri sodelujejo Komisija, Europol in Eurojust. Koalicija je predlagala več pomembnih operativnih ukrepov skupnega interesa, ki so na splošno v skladu s strategijami EU ter vključujejo agencije, organe in okvire EU, kot je EMPACT. Ukrepi so osredotočeni zlasti na opredelitev operativnih potreb, krepitev varnosti logističnih vozlišč in pomorske varnosti, prekinitve tokov denarja, pridobljenega s kaznivimi dejanji, krepitev vloge organov kazenskega

²⁷ West-African Response on Cybersecurity and Fight against Cybercrime (Zahodnoafriški odziv na kibernetiko varnost in boj proti kibernetiki kriminaliteti) (OCWAR-C), West-African response to the fight against Money Laundering and the financing of Terrorism (Zahodnoafriški odziv na boj proti pranju denarja in financiranju terorizma) (OCWAR-M) in West-African response to Trafficking (Zahodnoafriški odziv na trgovino z ljudmi) (OCWAR-T).

pregona s tehnologijo in inovacijami ter krepitev mednarodnega sodelovanja. Komisija priznava prizadevanja koalicije in je pripravila ta načrt, da bi pri tem delu naredila korak naprej in pokazala, da je EU zavezana povečanju prizadevanj.

3. PREDNOSTNI UKREPI

Storilci kaznivih dejanj se hitro prilagodijo novim priložnostim za ustvarjanje dobička. Prav tako znajo izkoristiti vse večjo medsebojno povezanost in tehnološki napredek družb. Glede na ta nenehno spreminjajoči se dejavnik je pomembno, da Komisija, visoki predstavnik, Evropski parlament, Svet ter agencije in organi EU združijo prizadevanja in določijo sklop prednostnih ukrepov. Da bi te ukrepe uresničili, jih je treba izvajati z učinkovitim sodelovanjem po vsej EU, v sodelovanju z našimi strateškimi mednarodnimi partnerji in z odločno politično zavezanostjo vseh udeležениh.

Ta načrt se osredotoča na štiri prednostna področja okrepljenega ukrepanja.

Prvič, storilci kaznivih dejanj za izvajanje svojih nezakonitih dejavnosti uporabljajo logistična vozlišča v EU in tretjih državah, za izvajanje kriminalnih dejavnosti pa izbirajo ranljive osebe. EU mora zato **okrepiti odpornost logističnih vozlišč**, da jih storilci kaznivih dejanj ne bi mogli izkoriščati. To je treba storiti v tesnem medsebojnem sodelovanju, saj storilci kaznivih dejanj nenehno iščejo najšibkejši člen.

Drugič, kriminalne mreže so dinamične in vse pogostejše uporabljajo specializirane ponudnike kriminalnih storitev, s čimer še krepijo svoje vrste. Posamezne aretacije so zelo potrebne, vendar ne zadostujejo: ključno je povečati zmogljivosti organov kazenskega pregona in pravosodnih organov za **razbitje kriminalnih mrež, onemogočenje njihovih poslovnih modelov in zaplenbo njihovih dobičkov**.

Prav tako se je treba močno osredotočiti **na preprečevanje**: da bi kriminalnim mrežam preprečili izkoriščanje ljudi in podjetij, moramo trajno odpraviti temeljne vzroke organiziranega kriminala in ukrepati proti kriminalnim dejavnostim. Za to so potrebna prizadevanja organov kazenskega pregona, pa tudi občin in lokalnih skupnosti.

Nazadnje, organizirani kriminal je bil vedno svetovni pojav, vendar je nedavni tehnološki razvoj storilcem kaznivih dejanj še dodatno omogočil, da delujejo globalno in svoje nezakonite dejavnosti vodijo zunaj EU. **Mednarodno sodelovanje** je zato ključno za prekinitev kriminalnih dobavnih poti ter podporo izboljšavam na področju kazenskega pregona in pravosodnega sodelovanja.

3.1. Zavezništvo evropskih pristanišč: krepitev odpornosti logističnih vozlišč

Logistična vozlišča so ključni prehodi, ki omogočajo gospodarsko blaginjo EU, prevoz blaga po vsej EU in pravilno delovanje enotnega trga. Pristanišča prispevajo k približno 75 % obsega zunanje trgovine EU in 31 % obsega notranje trgovine EU. Vsako leto se v pristaniščih EU vkrc

in izkrca 400 milijonov potnikov²⁸. Vendar so logistična vozlišča zaradi svoje strateške vloge izpostavljena **tihotapljenju drog, poleg tega pa jih izkoriščajo kriminalne mreže z visokim tveganjem** in njihovi spodbujevalci, kot je priznано v strategiji in akcijskem načrtu EU na področju drog.

Kot je poudarjeno v **skupnem poročilu** o kriminalnih mrežah v pristaniščih EU, ki sta ga pripravila **Europol** in **varnostni usmerjevalni odbor pristanišč Antwerpen, Hamburg/Bremerhaven in Rotterdam**²⁹, je veliko priložnosti za vdor kriminala in uporabo teh pristanišč za nezakonite pošiljke. Storilci kaznivih dejanj uporabljajo različne metode za prevoz drog v zabojnikih za pomorski prevoz. Te metode vključujejo preusmeritev na zabojnike, ki se manj pogosto preverjajo, uporabo ukradenih referenčnih oznak zabojnikov (goljufija PIN), kloniranje registrskih števil zabojnikov in uporabo ekip za pridobitev blaga iz zabojnikov, ki čakajo na primerne trenutke za prevzem pošiljke. Bistveno je, da uspešnost teh skupnih metod temelji na **korupciji**, saj kriminalne mreže za organizacijo prevoza zabojnikov, ki vsebujejo droge in nedovoljeno blago, v EU uporabljajo osebe z dostopom do notranjih informacij³⁰.

Kriminalne mreže svoje dobavne poti hitro prilagajajo manj zaščitenim ali manjšim pristaniščem. Za okrepitev varnosti logističnih vozlišč je zato potreben **skupen pristop EU**, pri katerem bodo vsi udeleženi usklajeno sodelovali. Učinkoviti ukrepi za zaščito pristanišč se začnejo z **jasno oceno trenutnih vrzeli in pomanjkljivosti**. Komisija je zato začela **schengensko tematsko ocenjevanje nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami v pristaniščih**. Na podlagi tega bo leta 2023 pripravljeno ocenjevalno poročilo z dobrimi praksami, v začetku leta 2024 pa predlog priporočil Sveta.

Poleg tega bo boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami, vključno z onemogočenjem nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami nižje v verigi po prihodu v pristanišča, del **dveh študij, ki ju je Komisija** začela leta 2023, in sicer o **pomorskih podatkih** ter **potrebah organov kazenskega pregona v železniškem in cestnem prometu**, rezultati teh študij pa naj bi bili znani leta 2024.

Komisija za upoštevanje teh in drugih ugotovitev ter dobrih praks predlaga okrepitev odpornosti pristanišč prek **zaveznitva evropskih pristanišč**. V ta namen bodo potrebni mobilizacija carinske skupnosti kot prve obrambne linije proti nezakoniti trgovini, boljše sodelovanje na področju kazenskega pregona za razbitje kriminalnih mrež, odgovornih za nedovoljen promet s prepovedanimi drogami, in vzpostavitev javno-zasebnega partnerstva, da bi združili prizadevanja

²⁸ Evropska komisija, Generalni direktorat za mobilnost in promet, Assessment of potential of maritime and inland ports and inland waterways and of related policy measures, including industrial policy measures – Final report (Ocena potenciala pomorskih pristanišč in pristanišč na celinskih plovnihih poteh ter s tem povezanih ukrepov politike, vključno z ukrepi industrijske politike – končno poročilo), Urad za publikacije, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2832/03796>.

²⁹ https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/Europol_Joint-report_Criminal%20networks%20in%20EU%20ports_Public_version.pdf

³⁰ Prav tam.

za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami ter zaščitili logistiko, informacijsko tehnologijo, človeške vire in operativne postopke pred vdorom kriminala.

Ukrepi 1: mobilizacija carinske skupnosti proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami

Glavni akterji: Komisija, Evropski urad za boj proti goljufijam, države članice (zlasti carinski organi)

Carinski organi držav članic so prva obrambna linija na zunanjih mejah EU za zaščito EU pred nezakonito trgovino, zagotavljanje varnosti njenih državljanov in zaščito njenih finančnih interesov³¹. V teh razmerah, ko **carinski organi skoraj 70 % vseh drog zasežejo v pristaniščih EU**, je bistveno okrepiti učinkovito sodelovanje med carinskimi organi, ki morajo delovati enotno, in drugimi deležniki, zlasti policijskimi organi. Da bi carina zaščitila meje EU, bi morala še naprej učinkovito uporabljati razpoložljive politike in orodja za obvladovanje tveganja in kontrole.

Zato bo Komisija prek zavezništva evropskih pristanišč in s finančnimi sredstvi iz programa Carina³² vzpostavila **okvir, ki bo olajšal učinkovito obvladovanje tveganja in carinske kontrole v zvezi s tihotapljenjem prepovedanih drog in predhodnih sestavin**, da se zagotovi sodelovanje med carinskimi organi in njihovo sodelovanje s Komisijo. Najprej bo vzpostavljena **namenska projektna skupina**, ki bo vključevala predstavnike carinskih organov držav članic na vodstveni in strokovni ravni. Projektna skupina bo evidentirala razmere na terenu, si prizadevala za skupno razumevanje in usklajen pristop, opredelila vrzeli in pomanjkljivosti pri carinskem nadzoru, pripravila oceno nevarnosti in tveganja, določila skupna ciljna merila in izmenjala dobre prakse.

Tako bodo z določitvijo **skupnih meril tveganja in prednostnih carinskih kontrol** na ravni EU ustvarjeni pogoji za še bolj usklajene in učinkovite carinske kontrole. Komisija bo izvajanje teh meril in kontrol predlagala državam članicam, pri čemer bi se združili instrumenti EU in nacionalni instrumenti za obvladovanje tveganja. S temi prednostnimi kontrolami se bosta izboljšala analiza v realnem času in sodelovanje med državami članicami ter zagotovile rešitve za slepe pege v pristaniščih in dobavni verigi. S kontrolami se bo preskusil tudi pristop za strukturirano izmenjavo informacij (interoperabilnost ali okvir za sistematično izmenjavo podatkov) za podporo boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in predhodnimi sestavinami.

Kot nadaljevanje tega ukrepa bo Komisija sredi leta 2024 v okviru programa Carina ustanovila **ново skupino strokovnjakov**. Ta skupina bo imela na voljo namenski proračun in vire ter bo

³¹ Resolucija Sveta o carinskem sodelovanju na področju kazenskega pregona in njegovem prispevku k notranji varnosti EU.

³² Uredba (EU) 2021/444 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2021 o vzpostavitvi programa Carina za sodelovanje na področju carine in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1294/2013 (UL L 87, 15.3.2021).

gradila na metodologiji in uspehu ene njenih najproduktivnejših in najoperativnejših skupin strokovnjakov³³. Razvoj projektne skupine v to novo skupino strokovnjakov bo zagotovil večjo tematsko in geografsko prožnost usklajenih carinskih ukrepov. Ti bodo temeljili na izboljšanjem operativnem sodelovanju, ne le v pristaniščih, ampak tudi na drugih mejah (kopenski, zračni). Učinkovit pristop k boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami namreč zahteva usklajeno ukrepanje EU, ki zajema vse načine prevoza. Ta pristop bi prispeval tudi k učinkovitejšemu operativnemu sodelovanju s tretjimi državami in drugimi organi kazenskega pregona.

Poleg tega bo Komisija **od leta 2024** v okviru **programa instrumenta za opremo za carinske kontrole (CCEI)**³⁴ podpirala to prednostno nalogo EU z dodelitvijo **več kot 200 milijonov EUR** za financiranje najsodobnejše opreme, ki lahko carinskim organom pomaga pri pregledovanju zabojnikov in drugih prevoznih sredstev, s čimer se bo povečala učinkovitost carinskega sistema za obvladovanje tveganja in carinskih kontrol v zvezi s prepovedanimi drogami in predhodnimi sestavinami. To vključuje podporo carinskim laboratorijem, ki bodo prav tako prejeli opremo za analizo drog in obravnavanje vse večjih izzivov, ki jih prinašajo dizajnerske predhodne sestavine.

Ukrep 2: krepitev operacij kazenskega pregona v pristaniščih

Glavni akterji: države članice, Komisija, Evropski urad za boj proti goljufijam, Europol, Eurojust, EJT

Uspešen pristop k nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami se ne konča na logističnih vozliščih ali katerem koli drugem delu dobavne verige s prepovedanimi drogami. Ker EU kot celota povečuje svojo učinkovitost pri zgodnjem odkrivanju prepovedanih drog, je bistveno **zagotoviti, da se nedovoljen promet s prepovedanimi drogami temeljito razišče in preganja ter se s tem pokaže, da se ta zločin ne izplača**. To je mogoče storiti s preganjanjem storilcev kaznivih dejanj in mrež, katerih del so. Usklajen kazenski pregon je ključen za preiskovanje kriminalnih mrež, povezanih z zasegi. V nekaterih primerih bi lahko policijski organi na primer v sodelovanju s carinskimi organi spremljali zabojnike za namene nadzora, namesto da bi takoj zasegli njihovo vsebino. Druga možnost je začetek digitalnih preiskav, da se odkrijejo morebitne zlorabe sistemov za nadzor programske opreme, ki se uporabljajo v pristaniščih. Poleg tega bi lahko organi kazenskega pregona preiskovali obtožbe o korupciji, tudi tako, da bi delovali kot kontaktna točka za žvižgače.

³³ CELBET (skupina strokovnjakov za carino na vzhodni in jugovzhodni kopenski meji) je skupina strokovnjakov držav članic, ki združuje 11 držav članic na vzhodni in jugovzhodni kopenski meji (BG, FI, EE, EL, HR, HU, LT, LV, PL, SK, RO) ter se financira v okviru programa Carina. Še posebno učinkovita je bila pri zagotavljanju operativnih rešitev na terenu, ima dokazane izkušnje s sodelovanjem z drugimi organi kazenskega pregona in nazadnje zagotavlja, da se carinske kontrole na kopenski meji EU izvajajo usklajeno.

³⁴ Uredba (EU) 2021/1077 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi instrumenta za finančno podporo za opremo za carinske kontrole v okviru Sklada za integrirano upravljanje meja (UL L 234, 2.7.2021).

Komisija bo še naprej podpirala platformo **EMPACT** in njene dejavnosti kot platforme za celosten pristop k nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami. Poleg tega bo še naprej spodbujala sodelovanje v platformi kot enem od glavnih pobudnikov za razvoj zavezništva evropskih pristanišč.

Platforma EMPACT ima dve operativni prednostni nalogi, pri katerih policijski in carinski organi sodelujejo v boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami: **konopljo, kokainom in heroinom (CCH) ter sintetičnimi drogami in novimi psihoaktivnimi snovmi (SYN-NPS)**. V zvezi s tem organi kazenskega pregona še naprej izvajajo preiskave in izmenjujejo obveščevalne podatke o proizvodnji in odkrivanju drog, poteh nedovoljenega prometa in metodah mrež za nedovoljen promet s prepovedanimi drogami, ki jih je mogoče operacionalizirati pri določitvi ciljnih meril in profilov tveganja. Ukrepi vključujejo bolj strukturirano in sistematično izmenjavo ustreznih informacij o tveganju, krepitev pregleda nad strateškimi in taktičnimi obveščevalnimi podatki o zlorabi zakonitih poslovnih struktur, odkrivanje in uničenje tajnih laboratorijev, vključenih v proizvodnjo in izvoz sintetičnih drog in novih psihoaktivnih snovi, ter izvajanje posebnih čezmejnih operacij, usmerjenih v gibanje kokaina, konoplje, heroína, sintetičnih drog in novih psihoaktivnih snovi. Zaradi globalne narave nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami Komisija usklajuje, spodbuja in podpira mednarodno sodelovanje pri teh dveh prednostnih nalogah. Trenutno je 18 tretjih držav dejavnih na področju CCH, 13 tretjih držav pa na področju SYN-NPS. Komisija bo v obdobju 2024–2025 okrepila sodelovanje, tako da bo zagotovila **dodatno podporo za nadaljnje vključevanje tretjih držav** v ti prednostni nalogi. Dejavno sodelovanje carinskih organov držav članic in tretjih držav bo nepogrešljivo.

Komisija bo tudi še naprej podpirala in razvijala obe mreži laboratorijev (**evropsko mrežo carinskih laboratorijev** in **evropsko mrežo inštitutov forenzičnih znanosti**). Ti laboratoriji pomagajo policijskim in carinskim organom pri njihovih preiskavah in kontrolah ter bodo spodbudili večje sodelovanje laboratorijev z organi kazenskega pregona. Poleg tega tehnologije, ki izhajajo iz projektov programa EU Obzorje 2020, organom kazenskega pregona zagotavljajo nove zmogljivosti, ki omogočajo učinkovitejše odkrivanje prepovedanih drog in predhodnih sestavin na mejah³⁵.

Ukrep 3: Javno-zasebno partnerstvo za boj proti tihotapljenju drog in vdoru kriminala

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol, EMCDDA, javni in zasebni deležniki

Številni javni in zasebni akterji, od **pristaniških organov do ladjarskih družb in drugih ponudnikov storitev**, imajo ključno vlogo pri zaščiti **varnosti pristanišč**. So prva kontaktna točka v boju proti tihotapljenju drog in vdoru kriminala. Uporabljajo namreč postopke, sisteme in opremo, ki bi lahko pomagali pri prepoznavanju notranjih groženj v celotnih pomorskih dobavnih verigah, od ugotavljanja izvora pošiljk do tranzitnih vozlišč in vozlišč za pretovarjanje

³⁵ Odkrivanje prepovedanih drog in predhodnih sestavin na mejah z uporabo zelo natančnih električnih senzorjev | BorderSens | Projekt | Informativni pregled | Obzorje 2020 | CORDIS | Evropska komisija (europa.eu).

ter do končnega namembnega kraja. Pristaniški organi in zasebne ladjarske družbe se morajo zavedati svoje vloge v boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in vdoru kriminala. Imeti bi morali potrebna orodja za sledenje zaboju ter zavarovanje pristaniških območij s kamerami, senzorji in skenerji. Prav tako bi morali imeti sredstva za ustrezno pregledovanje in preverjanje svojih zaposlenih, da bi kriminalnim mrežam preprečili poskuse korupcije.

Vendar tega ne morejo storiti sami. Da bi preprečili nedovoljen promet s prepovedanimi drogami in vdor kriminala, mora EU združiti moči. **Povezovanje zasebnega sektorja in organov kazenskega pregona** lahko prispeva k opredelitvi in izvajanju operativnih in konkretnih rešitev, da bi se kriminalnim mrežam preprečila vdor v pristanišča EU in izkoriščanje pristanišč za nedovoljen promet s prepovedanimi drogami. V zvezi s tem se Komisija zavzema za celovito in temeljito izvajanje in izvrševanje ustrezne zakonodaje EU³⁶ (vključno z varnostnim preverjanjem ali preverjanjem preteklosti ključnega osebja).

Da bi se okrepila odpornost logističnih vozlišč, bo Komisija v **javno-zasebnem partnerstvu** združila vse zadevne javne in zasebne akterje: države članice, lokalne organe, organe kazenskega pregona, vključno s carinskimi organi, agencijami EU in zasebnimi subjekti v pristaniščih. Zavezništvo bo na podlagi strokovnega znanja in izkušenj javnega in zasebnega sektorja spodbujalo dobre prakse in potrebno skrbnost. Uvedla bo usklajene ukrepe za okrepitev prizadevanj za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in zaščito logističnih vozlišč pred vdorom kriminala. Delo zavezništva bo vključevalo osredotočenost na izmenjavo strateških in operativnih informacij. Komisija bo razmislila o tem, kako najučinkoviteje izmenjavati informacije med člani zavezništva.

3.2. Razbitje kriminalnih mrež z visokim tveganjem

Kriminalne mreže se hitro razvijajo, da bi dosegle velike finančne koristi. Zaradi vse večje zapletenosti in prožnosti kriminalnega okolja so preiskave organiziranega kriminala še posebno zahtevne, saj je mogoče člana mreže, ko je ta prijet, brez težav nadomestiti z drugim. Poleg tega kriminalne mreže uporabljajo napredne tehnike za prikrivanje svojega premoženja, tako da ga ni mogoče odkriti. Uporabljajo storitve borznih posrednikov na visoki ravni, ki vodijo vzporedne podzemne sisteme, kot je *hawala*, ki so zunaj uradnega finančnega sistema³⁷.

Kot je navedeno v strategiji EU za boj proti organiziranemu kriminalu, je treba **razbiti kriminalne mreže**, da bi resnično prispevali k boju proti organiziranemu kriminalu. Za to so potrebni boljša obveščevalna slika; specializirane dobro usposobljene službe z ustreznimi orodji; učinkovito, ciljno usmerjeno in usklajeno ukrepanje organov kazenskega pregona in pravosodnih

³⁶ Glej Uredbo (ES) št. 725/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o povečanju zaščite na ladjah in v pristaniščih (UL L 129, 29.4.2004, str. 6) in Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/65/ES z dne 26. oktobra 2005 o krepitvi varnosti v pristaniščih (UL L 310, 15.11.2005, str. 28).

³⁷ [The Other Side of the Coin: An Analysis of Financial and Economic Crime \(Druga stran kovanca: analiza finančnega in gospodarskega kriminala\) | Europol \(europa.eu\)](#).

organov ter trden pravni okvir za boj proti organiziranemu kriminalu, v skladu s katerim naj bi delovali.

Ukrep 4: evidentiranje kriminalnih mrež, ki najbolj ogrožajo družbo

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

Da bi bili čim učinkovitejši, bi morali organi kazenskega pregona in pravosodni organi posebno pozornost nameniti **tistim mrežam, ki najbolj ogrožajo našo družbo in javnost**. Te kriminalne mreže z visokim tveganjem uporabljajo korupcijo, vdirajo v zakonito gospodarstvo, izvajajo nasilna dejanja, vključno z ustrahovanjem, in vzporedno upravljajo podzemne finančne sisteme.

Za boj proti tem hudodelskim združbam je potrebna sprememba paradigme: **odmik od osredotočenosti na posamezne storilce kaznivih dejanj in posamezna kazniva dejanja k preiskovanju in pregonu mrež kot celote**. Nova prednostna naloga platforme EMPACT, in sicer **kriminalne mreže z visokim tveganjem**, je postavila temelje za to skupno delo, ki združuje organe kazenskega pregona in pravosodne organe držav članic EU ter mednarodne partnerje (vključno s 37 tretjimi državami leta 2023) ob podpori institucij, agencij in organov EU.

Kot naslednji korak bo Europol ob podpori držav članic **v začetku leta 2024 izvedel evidentiranje za opredelitev kriminalnih mrež**, ki predstavljajo največje grožnje, ne glede na to, ali delujejo v državah EU ali tretjih državah. To bo pripomoglo tudi k identifikaciji ključnih članov ali spodbujevalcev kriminalnih mrež z visokim tveganjem. Z evidentiranjem se bo znatno **izboljšala obveščevalna slika** kriminala, kar bo prispevalo k namenskim ocenam ogroženosti in pomagalo pri prednostnem razvrščanju preiskav. **Redno** bi ga bilo treba **posodabljati**, da bodo organi seznanjeni s spremembami v dejavnostih in metodah mrež. Poleg tega bi morali Komisija, države članice in Europol v okviru platforme EMPACT sodelovati pri razvoju **skupnih kazalnikov in ocen**, da bi do leta 2025 omogočili primerljivost podatkov. Prav tako bo Komisija preučila možnosti za to, da EU ustvari sinergije z Interpolovo analizo kriminalističnih obveščevalnih podatkov.

Ukrep 5: mreža specializiranih tožilcev in sodnikov za razbitje kriminalnih mrež

Glavni akterji: Eurojust, Europol, države članice

Kriminalne mreže in njihove nezakonite dejavnosti pogosto **zajemajo različne jurisdikcije**, vendar to na začetku preiskav v eni državi članici ni vedno znano. Čeprav preiskovalci poznajo geografski obseg kriminalne mreže, se srečujejo s **praktičnimi ovirami**. Te ovire vključujejo težave pri identifikaciji preiskovalcev v drugih državah članicah ali nezadostno poznavanje posebnih pravil v drugih državah članicah, na primer o pogojih za izvajanje preiskovalnih ukrepov.

Za razbitje kriminalnih mrež in njihovih poslovnih modelov po vsej EU morajo organi **vzpostaviti zaupanje in zveze** za zgodnjo izmenjavo informacij in začetek vzporednih preiskav v državah članicah, kjer so ugotovljene povezave. Med celotnim postopkom je potreben reden

dialog med sodelujočimi pravosodnimi organi, da se zagotovi usklajenost preiskovalnih strategij in pospeši čezmejno zbiranje dokazov.

Za okrepitev izmenjave informacij in sodelovanja med pravosodnimi organi pri **zapletenih čezmejnih preiskavah** organiziranega kriminala bi **bilo treba s podporo Eurojusta vzpostaviti mrežo specializiranih tožilcev in sodnikov iz držav članic**. Mreža bo središče specializiranega strokovnega znanja, ki bo podpiralo pravosodne organe ter lajšalo izmenjavo strokovnega znanja, dobrih praks in drugega znanja o preiskovanju in pregonu organiziranega kriminala. Spodbujali bodo dialog med različnimi sodelujočimi nacionalnimi organi, zagotavljali forum za razpravo o pravnih in praktičnih težavah ter spodbujali uporabo Eurojusta v primerih čezmejnega organiziranega kriminala.

Ukrep 6: lajšanje finančnih preiskav

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

Ker je glavni cilj organiziranega kriminala ustvarjanje dobička, je **pristop „sledenja denarju“** najučinkovitejši način, da se storilec kaznivih dejanj odvzamejo velike nezakonito pridobljene koristi. Države članice so se v sklepih Sveta o okrepitvi finančnih preiskav za boj proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu³⁸ zavezale, da bodo **izboljšale finančne preiskave** kot ključni del boja proti organiziranemu kriminalu. Prihodnje sprejetje predloga Komisije o **zaplembi in odvzemu premoženjske koristi** v Evropskem parlamentu in Svetu bo spodbudilo sistematične finančne preiskave. Te preiskave bodo olajšali nedavni sporazum o **medsebojnem povezovanju registrov bančnih računov** in okrepljena **pravila o preprečevanju pranja denarja**. Ko bo sprejet zakonodajni sveženj o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, bo prihodnji organ za preprečevanje pranja denarja (AMLA) finančnoobveščevalnim enotam zagotovil operativno podporo pri izvajanju skupnih analiz. To bo prispevalo k učinkovitejšemu odkrivanju in analizi čezmejnih primerov.

Nekatere države članice so za dopolnitev pravil o preprečevanju pranja denarja vzpostavile **javno-zasebna partnerstva**, ki omogočajo **izmenjavo operativnih informacij med organi in bankami ter finančnimi in kreditnimi institucijami**. Ta partnerstva zasebnim organom, ki so v prvih vrstah pri odkrivanju nezakonitih finančnih tokov med milijardami dnevniških transakcij, pomagajo izslediti dejavnosti, ki jih je težko odkriti. Da bi olajšali razvoj tovrstnega sodelovanja med državami članicami, bo Europolovo javno-zasebno partnerstvo na področju finančnih obveščevalnih podatkov v okvirih pooblastil Europol razvilo **načrt**, v katerem bodo povzeti pravni okviri in praktični ukrepi, ki bodo v državah članicah in tretjih državah sprejeti za **vzpostavitev partnerstev za boj proti pranju denarja** do sredine leta 2024. Pri tem načrtu bi bilo treba upoštevati dobre prakse in pravne vidike iz delovnega dokumenta služb Komisije o tej temi³⁹ ter izid pogajanj o svežnju za preprečevanje pranja denarja. Zlasti bi moral temeljiti na

³⁸ ST 8927/20, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8927-2020-INIT/sl/pdf>.

³⁹ Commission staff working document on the use of public-private partnerships in the framework of preventing and fighting money laundering and terrorist financing (Delovni dokument služb Komisije o uporabi javno-zasebnih

ukrepih, ki so jih države članice že sprejele za zagotovitev, da je izmenjava osebnih podatkov omejena na to, kar je potrebno in sorazmerno z namenom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj pranja denarja ter zaščitnimi ukrepi, določenimi za varstvo osebnih podatkov.

Organi kazenskega pregona bi morali pri preiskovanju organiziranega kriminala bolj sistematično uporabljati **vzporedne finančne preiskave**. Vendar so za izvajanje zapletenih finančnih preiskav potrebni specializirano strokovno znanje, zmogljivosti in tehnološka orodja. **Europolov Center za finančni in gospodarski kriminal**, ki je leta 2022 pomagal pri več kot 400 finančnih preiskavah⁴⁰, ter Eurojust, ki pristojnim organom zagotavlja smernice in dobre prakse glede odvzema nezakonito pridobljenih sredstev, sta ključna za podporo državam članicam. Center lahko zlasti zagotovi dragoceno podporo skupnim dejavnostim v zvezi s preiskavami podzemnega bančništva. Poleg tega lahko **zmogljivosti za usposabljanje agencije CEPOL** pomagajo državam članicam izboljšati spretnosti in strokovno znanje organov kazenskega pregona na področju finančnih preiskav.

Za oblikovanje finančnega profila kriminalne mreže je treba zbrati in analizirati različne vire informacij, vključno z informacijami o kriptosredstvih, ki jih skupine, ki trgujejo s prepovedanimi drogami, pogosto uporabljajo za prikrivanje svoje finančne sledi. Prav tako je treba uskladiti različne oblike zbranih podatkov, identificirati subjekte v nestrukturiranih naborih podatkov in primerjati veliko število zadev. Nekatere države članice, kot so Latvija, Slovenija in Španija, so v ta namen razvile ali razvijajo svoja **orodja za analizo finančnih transakcij**. **Orodje ma³tch v sistemu FIU.net**, ki ga od leta 2021 gosti in upravlja Komisija, finančnoobveščevalnim enotam omogoča, da psevdonimizirano primerjajo informacije (npr. v zvezi s transakcijami) in da v realnem času ugotovijo, ali je z zadevo že seznanjena druga enota. V tem primeru se lahko izmenjajo informacije in zadeve obravnavajo skupaj. Finančnoobveščevalne enote se močno spodbuja, naj v celoti izkoristijo funkcijo orodja ma³tch v sistemu FIU.net.

Poleg tega bo Komisija v okviru **programa Obzorje Evropa** junija 2024 objavila razpis za raziskave in inovacije na področju varnosti, ki bo zagotovil dodatne možnosti financiranja za razvoj in uporabo posebnih orodij za izvajanje učinkovitih finančnih preiskav⁴¹.

Ukrep 7: lajšanje digitalnih preiskav

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol, Eurojust, CEPOL

partnerstev v okviru preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter boja proti njima), Bruselj (SWD(2022) 347 final z dne 27. oktobra 2022).

⁴⁰ <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc>

⁴¹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/horizon-cl3-2024-fct-01-08>

Naše vsakodnevne dejavnosti se bolj kot kdaj koli prej selijo na splet, enako pa velja tudi za nezakonite dejavnosti. Preiskovalci se soočajo z dejstvom, da so storilci kaznivih dejanj hitro izkoristili možnosti, ki jih ponuja spletni svet, in da za doseganje svojih ciljev še naprej uporabljajo vse naprednejše tehnologije. Komisija si zato prizadeva preučiti več področij dela, da bi se odzvala na ta razvoj dogodkov. Junija 2023 je ustanovila **skupino na visoki ravni za dostop do podatkov za učinkovit kazenski pregon**⁴². Skupina na visoki ravni združuje organe kazenskega pregona in pravosodne organe, strokovnjake za varstvo podatkov, zasebnost in kibernetiko varnost, zasebni sektor, nevladne organizacije ter akademske kroge. Skupina preučuje izzive, s katerimi se izvajalci kazenskega pregona srečujejo pri vsakodnevnem delu, in morebitne rešitve za obravnavanje teh izzivov, da bi zagotovili ustrezen dostop do podatkov, se borili proti kriminalu in okrepili javno varnost v digitalni dobi. **Leta 2024 bo izdala poročilo** s tehničnimi, operativnimi ali pravnimi priporočili.

Komisija pomaga tudi pri povečanju **zmogljivosti organov držav članic za izvajanje digitalnih preiskav**, tako da evropsko skupino za usposabljanje in izobraževanje na področju kibernetike kriminalitete⁴³ podpira pri razvoju virov za usposabljanje. Ta skupina je v zadnjih treh letih usposabljal vsaj 1 000 policistov. Poleg tega Komisija financira Evropsko združenje za razvoj tehnologije za boj proti kibernetiki kriminaliteti⁴⁴, da bi razvili digitalna orodja za podporo preiskavam, ki so nato brezplačno na voljo organom kazenskega pregona EU in Europolu. Eurojust prek Evropske pravosodne mreže za kibernetiko kriminaliteto s strateško podporo in dobrimi praksami podpira boj proti kibernetiki kriminaliteti.

Trgovina s prepovedanimi drogami poteka tudi na spletu, in sicer na tržnicah temnega omrežja in na površinskem spletu, tudi prek družbenih medijev. Boj proti tovrstni trgovini se srečuje z velikimi izzivi. Komisija si bo prizadevala za obravnavo nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami na spletu, med drugim s sodelovanjem z zasebnim sektorjem prek **internetnega foruma EU**. Forum bo leta 2024 pripravil **sveženj znanja**, namenjen podpori podjetjem ki upravljajo družbene medije, pri boljšem moderiranju vsebine o drogah na njihovih platformah. Poleg tega bo Komisija leta 2024 razvila **informacijsko orodje** za pomoč organom kazenskega pregona pri **spremljanju temnega omrežja** za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami⁴⁵. Nazadnje, Komisija bo v okviru programa Obzorje Evropa od novembra 2023 financirala varnostni raziskovalni projekt, ki v boju proti proizvodnji prepovedanih drog in nedovoljenemu prometu z njimi uporablja umetno inteligenco.

Ukrep 8: sprostitvev potenciala razpisov ukrepov v Schengenskem informacijskem sistemu

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol

⁴² COM(2023) 3647 final.

⁴³ <https://www.ecteg.eu/>

⁴⁴ <https://www.eactda.eu/>

⁴⁵ Izvajanje pripravljalnega ukrepa za spremljanje temnega omrežja, ki ga usklajuje EU, za boj proti kriminalnim dejavnostim, ki ga je predlagal Evropski parlament, ob sodelovanju centra EMCDDA in Eurola v skladu s strategijo in akcijskim načrtom EU na področju drog.

Čezmejna izmenjava operativnih informacij je bistvena za odkritje in prijetje storilcev kaznivih dejanj. Funkcije Schengenskega informacijskega sistema (SIS) – z novim pravnim okvirom, ki je začel veljati marca 2023⁴⁶ – pomagajo preprečevati neopazno gibanje storilcev kaznivih dejanj in teroristov znotraj EU ali neopazen vstop vanjo. Nadgrajeni SIS vključuje nove kategorije razpisov ukrepov in biometričnih podatkov (kot so odtisi dlani, sledi prstnih odtisov in evidence DNK) za pravilno identifikacijo oseb, ki potujejo z lažno identiteto, in informacije o avtomobilih ali drugih predmetih, ki jih uporabljajo. Novi razpisi ukrepov za osebe in predmete, v zvezi s katerimi se izvajajo prikrite, poizvedovalne ali namenske kontrole, organom omogočajo zbiranje ciljno usmerjenih informacij o osebah, osumljenih hudih kaznivih dejanj, organiziranega kriminala ali terorizma.

Poleg tega nedavno okrepljene pristojnosti Evropa agenciji omogočajo, da podpre države članice pri obdelavi podatkov, ki jih posredujejo tretje države ali mednarodne organizacije. Europol lahko tudi predlaga, da države članice v SIS vnesejo informativne razpise ukrepov⁴⁷.

Države članice se zato močno spodbuja, naj za boj proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu v celoti izkoristijo orodja, ki so na voljo v SIS. Ključno je zlasti, da države članice v sistemu izdajo razpise ukrepov za člane ali spodbujevalce kriminalnih mrež z visokim tveganjem in Europolu poročajo o zadetkih. Komisija je marca 2023 začela **študijo, da bi se preučile, ocenile in predlagale različne možnosti** za inovacije pri izmenjavi dopolnilnih informacij o razpisih ukrepov v SIS med nacionalnimi uradi (v nadaljnjem besedilu: uradi SIRENE), da bi se omogočila boljša uporaba teh informacij. Leta 2026 bo izvedla splošno oceno centralnega SIS, izmenjavo dopolnilnih informacij med nacionalnimi organi, vključno z oceno sistema za avtomatizirano identifikacijo prstnih odtisov, in informacijske kampanje za SIS.

Ukrep 9: prehod na trdnejši pravni okvir za boj proti organiziranemu kriminalu

Glavni akterji: Komisija, Evropski parlament, Svet, visoki predstavniki

Učinkovit pravni okvir EU je nujen, da se organom kazenskega pregona in pravosodnim organom zagotovijo potrebna orodja za boj proti organiziranemu kriminalu. V študiji, objavljeni februarja 2023, o oceni učinkovitosti okvirnega sklepa o organiziranem kriminalu iz leta 2008⁴⁸ so bile izpostavljene **velike razlike med državami članicami glede kaznivih dejanj, kazni in preiskovalnih orodij**, povezanih s sodelovanjem v hudodelski združbi. Te razlike ovirajo

⁴⁶ Uredba (EU) 2018/1862 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. novembra 2018 o vzpostavitvi, delovanju in uporabi schengenskega informacijskega sistema (SIS) na področju policijskega sodelovanja in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, o spremembi in razveljavitvi Sklepa Sveta 2007/533/PNZ ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1986/2006 Evropskega parlamenta in Sveta in Sklepa Komisije 2010/261/EU (UL L 312 7.12.2018, str. 56).

⁴⁷ Uredba (EU) 2022/991 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2022 o spremembi Uredbe (EU) 2016/794 v zvezi s sodelovanjem Evropa z zasebnimi strankami, obdelavo osebnih podatkov s strani Evropa pri podpiranju preiskav kaznivih dejanj in vlogo Evropa pri raziskavah in inovacijah (UL L 169, 27.6.2022, str. 1).

⁴⁸ Okvirni Sklep Sveta 2008/841/PNZ z dne 24. oktobra 2008 o boju proti organiziranemu kriminalu (UL L 300, 11.11.2008, str. 42).

čezmejno sodelovanje ter lahko organe odvrčajo od preiskovanja kriminalnih mrež in njihovih članov.

Da bi odpravili ugotovljene pomanjkljivosti, bo Komisija v sodelovanju z državami članicami, Evropskim parlamentom, agencijami in organi EU ter drugimi deležniki okrepila **pravni okvir za boj proti organiziranemu kriminalu** in njegovo izvajanje. Pri oceni obstoječega pravnega okvira bo treba preučiti tudi **usklajene pravne opredelitve** organiziranega kriminala ter jih prilagoditi dejanskemu stanju kriminalnih mrež in njihovih ključnih članov, da bi se zagotovile **odvračilne sankcije** za sodelovanje v hudodelski združbi ali njeno vodenje. Da lahko bi pristojni organi bolje odkrivali in preiskovali organizirane kriminalne dejavnosti, bi bilo treba pri pregledu preučiti ukrepe, s katerimi bi organom zagotovili razpoložljivost ustreznih **posebnih preiskovalnih tehnik**. Razmisliti bi bilo treba o potrebi po dodatnih ukrepih, kot so **nacionalne strategije za boj proti organiziranemu kriminalu**, pa tudi po **specializiranih enotah** s strokovnim znanjem iz več disciplin za izvajanje zapletenih preiskav. Poleg tega bi bilo treba pri pregledu preučiti, ali bi bili za lažje sodelovanje **kronskih prič** potrebni ukrepi na ravni EU.

Prav v zvezi z nedovoljenim prometom s prepovedanimi drogami bo leta 2024 ocenjen **Okvirni sklep Sveta 2004/757/PNZ o opredelitvi minimalnih določb glede elementov kaznivih dejanj in kazni na področju nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami**⁴⁹. Pravila, zlasti tista o kazenskih sankcijah, bi se lahko spremenila, posodobila in okrepila.

Na ravni EU bi bilo treba nadalje razmisliti o tem, ali bi lahko bili pomembni še drugi ukrepi, ki članom kriminalnih mrež omejujejo dostop do notranjega trga EU. Nekateri ukrepi, ki so jih uporabile tretje države, bi lahko koristno dopolnili prizadevanja organov kazenskega pregona, saj bi storilcem kaznivih dejanj odvzeli sredstva, ki jim omogočajo vdor v gospodarstvo, in omejili njihove možnosti čezmejnega delovanja, zlasti kadar se osumljenec nahaja zunaj EU.

3.3.Preprečevanje

Komisija meni, da je **preprečevanje kriminala sestavni del dolgoročnega odziva na boj proti organiziranemu kriminalu**. Politika EU na področju preprečevanja kriminala se osredotoča na ustvarjanje tehničnih ali upravnih ovir, ki posameznikom preprečujejo, da bi storili kaznivo dejanje. Poleg tega spodbuja izmenjavo izkušenj in dobrih praks za zmanjšanje dejavnikov, ki spodbujajo kriminal in povratništvo, vključno s prizadevanji, da se ljudje ne bi znašli v ranljivem položaju, zaradi katerega bi lahko storili kaznivo dejanje. Preprečevanje je sestavni del varnostne politike EU, ki zajema droge⁵⁰, korupcijo⁵¹, kibernetko kriminaliteto⁵² in še številna druga področja.

⁴⁹ Okvirni sklep Sveta 2004/757/PNZ z dne 25. oktobra 2004 o opredelitvi minimalnih določb glede elementov kaznivih dejanj in kazni na področju nedovoljenega prometa s prepovedanimi drogami (UL L 335, 11.11.2004, str. 8).

⁵⁰ COM(2020) 606 final.

⁵¹ COM(2023) 234 final.

⁵² https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/cybercrime_en

Večdisciplinarni in medagencijski pristop k preprečevanju kriminala bi moral vključevati tesno sodelovanje z lokalnimi organi in civilno družbo. To lahko z ustvarjanjem ovir, ozaveščanjem potencialnih žrtev ter podpiranjem ranljivih posameznikov in skupnosti, da se zmanjša tveganje prestopništva, prispeva k zmanjšanju verjetnosti kriminalne dejavnosti. Komisija podpira države članice ter lokalne oblikovalce politik in strokovne delavce pri **spodbujanju z dokazi podprtih politik in orodij za preprečevanje kriminala**. Poudarja tudi, da se morajo oblikovalci politik in strokovni delavci na ravni EU ter nacionalni in lokalni ravni **povezati in izmenjevati informacije** prek jasno določenih in dobro uveljavljenih kanalov razširjanja in komuniciranja.

Ukrep 10: preprečevanje dejavnosti organiziranega kriminala z upravnimi ukrepi

Glavni akterji: Komisija, države članice, Europol, evropska mreža za upravni pristop

Več kot 80 % kriminalnih mrež, ki so danes dejavne v EU, za svoje kriminalne dejavnosti uporablja zakonite poslovne strukture⁵³. Ustanavljajo na primer mala podjetja za pranje nezakonitih dobičkov ali konkurirajo na javnih razpisih, s čimer ogoljufajo javne ustanove. Zato je pomembno, da **se upravni organi zavedajo** pomembne vloge, ki jo lahko imajo v boju proti organiziranemu kriminalu. Poleg tega je treba na nacionalni in lokalni ravni **vzpostaviti ustrezne postopke** za zaprtje podjetja, preverjanje preteklosti pred izdajo dovoljenj, oddajo naročil in dodelitvijo subvencij ter uvedbo še drugih ovir, kot so inšpekcijski pregledi (npr. zdravstvene ali delovne inšpekcije), ki storilcem kaznivih dejanj preprečujejo, da bi storili kaznivo dejanje.

Več držav članic ima vzpostavljene dobro razvite okvire, v katerih so lokalni organi **pooblašteni za uporabo upravnih orodij, da preprečijo vdor kriminala** v zakonita podjetja in upravno infrastrukturo. V drugih državah članicah pa je **upravni pristop** še vedno premalo razvit. Poleg tega razlike v nacionalnih okvirih in praksah otežujejo čezmejno sodelovanje, tako da lahko storilci kaznivih dejanj preprosto prečkajo mejo in ustanovijo novo goljufivo podjetje, če organi zaprejo njihovo prejšnje podjetje.

Zato bi bilo treba dodatno okrepiti izmenjavo dobrih praks in smernic med vsemi državami članicami, da bi jim pomagali vzpostaviti nacionalne okvire za uporabo upravnega pristopa. Komisija bo **leta 2024 pripravila praktične smernice** o uporabi upravnih orodij in izmenjavi informacij za boj proti vdoru kriminala. To delo bo temeljilo na izkušnjah regionalnega informacijskega in strokovnega centra EU⁵⁴ (projekt, ki ga financira EU, za podporo čezmejnemu upravnemu pristopu med Belgijo, Nemčijo in Nizozemsko), evropske mreže za upravni pristop⁵⁵ in platforme EMPACT.

⁵³ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

⁵⁴ EURIEC.

⁵⁵ [Domača stran – Evropska mreža za upravni pristop.](#)

Upravni pristop je eden od devetih skupnih horizontalnih strateških ciljev platforme EMPACT. Komisija odločno spodbuja države članice in Europol, naj v letih 2024 in 2025 izvedejo posebne operativne ukrepe, ki prispevajo k temu cilju.

Ukrep 11: boj proti širjenju dizajnerskih predhodnih sestavin

Glavni akterji: Komisija, Evropski parlament, Svet, EMCDDA

Storilci kaznivih dejanj uporabljajo in preusmerjajo kemikalije, potrebne v proizvodnji izdelkov za vsakodnevno rabo, za proizvodnjo prepovedanih drog. EU je že sprejela pravila, da bi omejila in nadzorovala dostop do teh predhodnih sestavin⁵⁶. Vendar se lahko storilci kaznivih dejanj zlahka izognejo obstoječemu nadzoru nad temi snovmi, tako da ustvarijo nove predhodne sestavine: kemikalije, ki so zelo sorodne tradicionalnim predhodnim sestavinam. Namenjene so izogibanju carinskim kontrolam in se ne uporabljajo zakonito.

Obstoječi zakonodajni okvir EU o predhodnih sestavinah⁵⁷ uporablja zamuden pristop, pri katerem se na seznam vključi vsaka snov posebej, zaradi česar je težko dohitevati inovacije organiziranega kriminala. Vedno, ko je nova snov opredeljena kot predhodna sestavina ter sta nato predvidena njen nadzor in spremljanje, organizirane kriminalne združbe nekoliko spremenijo molekularno strukturo snovi in ustvarijo novo dizajnersko predhodno sestavino. To je mogoče storiti v veliko krajšem času, kot je potreben za vključitev snovi na seznam (nadzor).

Zato namerava Komisija od leta 2024 določiti inovativne načine za **pospešitev in razširitev obstoječega pristopa k vključevanju predhodnih sestavin na seznam**. Nabor snovi s seznama se bo razširil na jasno opredeljene derivate in sorodne kemikalije, ki jih je mogoče zlahka pretvoriti v nadomestke ali uporabiti kot nadomestke med nezakonito proizvodnjo. Kar zadeva čas vključevanja v seznam, si bo Komisija po najboljših močeh prizadevala tudi za pospešitev postopka sprejemanja prihodnjih delegiranih aktov, s katerimi se dodatne snovi vključijo na seznam, pri čemer bo sodelovala z Evropskim parlamentom in Svetom. Predlagala bo, da se pri vključevanju dodatnih snovi na seznam ta novi pristop v največji možni meri izvaja znotraj obstoječega pravnega okvira EU.

Komisija lahko pozneje po poglobljeni preučitvi zadevnih vprašanj in možnih rešitev ter na podlagi rezultatov ocene uredb EU o predhodnih sestavinah⁵⁸ **te uredbe pregleda**⁵⁹, da bi med

⁵⁶ Uredba Sveta (ES) št. 111/2005 z dne 22. decembra 2004 o določitvi pravil za nadzor trgovine s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge med Skupnostjo in tretjimi državami (UL L 22, 26.1.2005, str. 1) ter Uredba (ES) št. 273/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah (UL L 47, 18.2.2004).

⁵⁷ Uredba Sveta (ES) št. 111/2005 z dne 22. decembra 2004 o določitvi pravil za nadzor trgovine s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge med Skupnostjo in tretjimi državami (UL L 22, 26.1.2005, str. 1) ter Uredba (ES) št. 273/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah (UL L 47, 18.2.2004).

⁵⁸ COM(2020) 768 final.

⁵⁹ Uredba Sveta (ES) št. 111/2005 z dne 22. decembra 2004 o določitvi pravil za nadzor trgovine s predhodnimi sestavinami za prepovedane droge med Skupnostjo in tretjimi državami (UL L 22, 26.1.2005, str. 1) ter Uredba (ES)

drugim rešila opredeljena vprašanja dizajnerskih predhodnih sestavin. Komisija podpira mednarodna prizadevanja in jih bo podpirala tudi v prihodnje. EU si prizadeva za tesnejše večstransko sodelovanje pri reševanju izzivov v zvezi s snovmi, ki niso na seznamu, zlasti dizajnerskimi predhodnimi sestavinami, in ozaveščanje o teh izzivih. Poleg tega pozorno spremlja delo Komisije Združenih narodov za droge, ki redno pregleduje in analizira razmere na področju drog na svetovni ravni, in prispeva k temu delu. EU bo še naprej tesno sodelovala z **Mednarodno upravo za kontrolo narkotikov** in podobno mislečimi državami, ki si skupaj z njo prizadevajo za konkretne ukrepe proti temu pojavu. Ključno je povečati odzivnost, saj imajo storilci kaznivih dejanj trenutno dovolj časa, da ugotovijo, kako se izogniti nadzoru.

Ukrepi 12: preprečevanje kriminalnim mrežam, da bi novačile otroke in mlade

Glavni akterji: Komisija, države članice (vključno z lokalnimi organi), EMCDDA, Evropska mreža za preprečevanje kriminala, organizacije civilne družbe

Kriminalne mreže, vključno s preprodajalci drog, izkoriščajo ranljive osebe in za izvajanje kriminalnih dejavnosti uporabljajo mlade ali celo otroke. Te dejavnosti vključujejo vlome, tatvine v trgovinah, prazenje zabojnikov, napolnjenih z drogami, nameščanje eksplozivov, izvajanje spletnih goljufij ali „posojanje“ bančnih računov. Mladi, željni hitrega zaslužka, so v skušnjavi, da opustijo šolanje ali zaposlitev. Da bi zaščitili mlade in onemogočili kriminalne dejavnosti, **je ključno vlagati v učinkovite politike in orodja za preprečevanje kriminala.**

Preprečevanje kriminala vključuje **lokalne skupnosti, družine, šole, sektor socialnega varstva, civilno družbo, organe kazenskega pregona, sodstvo, zaporniške organe in zasebni sektor.** V zvezi s tem je zelo pomembna učinkovita uporaba sredstev EU in nacionalnih sredstev za izboljšanje socialne kohezije, obravnavanje brezposelnosti in zagotavljanje, da mladi ne opustijo izobraževanja. Komisija bo prek Evropskega socialnega sklada⁶⁰ še naprej pomagala ranljivim mladim, da uresničijo svoj potencial, in sicer s podpiranjem lokalnih pobud za boj proti revščini, družbeni izključenosti in brezposelnosti mladih v skladu z izvajanjem evropskega stebra socialnih pravic⁶⁰.

Komisija bo na podlagi izkušenj Evropske mreže za preprečevanje kriminala, mreže EU za ozaveščanje o radikalizaciji in platforme EMPACT okrepila izmenjavo znanja in dobrih praks na področju preprečevanja kriminala. Skupaj z državami članicami, mrežo EU za preprečevanje kriminala in drugimi deležniki bo na **konferenci na visoki ravni o preprečevanju kriminala, ki bo potekala leta 2024**, združila strokovnjake za preprečevanje kriminala in oblikovalce politik ter predstavila zbirko **dobrih praks za preprečevanje novačenja za organizirani kriminal.**

Ukrepi 13: izboljšanje javne varnosti in javnega zdravja na področjih, na katera vplivajo uporaba in prodaja drog ter kriminal, povezan z drogami.

št. 273/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o predhodnih sestavinah pri prepovedanih drogah (UL L 47, 18.2.2004).

⁶⁰ COM(2017) 250 final.

Glavni akterji: Komisija, države članice, EMCDDA

V več državah EU se razvijajo kriminalna vozlišča, povezana z drogami. **Prodaja in uporaba drog ter kazniva dejanja, povezana z drogami**, še posebno prizadenejo nekatere lokacije, kot so mestne soseske, železniške postaje in postaje podzemne železnice ter mestne goličave. Razlog za to so številni **dejavniki**, vključno z revščino in socialno izključenostjo. To povzroča negotovost za lokalne skupnosti, ljudje s teh območij, ki uporabljajo droge, pa še naprej trpijo zaradi zdravstvenih težav, stigmatizacije in socialne škode. Izzivov, povezanih s to koncentracijo nezakonitih dejavnosti, lokalni organi ne morejo rešiti sami, in potrebne so trajnostne rešitve.

Ker so lokalne, regionalne in nacionalne razmere zelo različne, je treba opredeliti ciljno usmerjene rešitve, ki združujejo odziv organov kazenskega pregona ter socialne in zdravstvene ukrepe. Ključno je ustvariti prostor za izmenjavo dobrih praks in pristopov, ki temeljijo na dokazih, med vsemi, ki jih to zadeva. Komisija bo ob podpori centra EMCDDA **leta 2024 organizirala konferenco na visoki ravni**, na kateri bodo sodelovali organi kazenskega pregona, zdravstveni in socialni delavci ter lokalni organi, vključno z zdravstvenimi službami, da bi oblikovali dobre prakse. V okviru platforme EMPACT bodo potekali skupni ukrepi in usposabljanje na podlagi evropskega učnega načrta preprečevanja centra EMCDDA⁶¹.

3.4. Mednarodno sodelovanje

Zaradi globalnega dosega kriminalnih mrež in njihove medsebojne povezanosti je za EU toliko bolj nujno, **da celovite rešitve poišče zunaj svojih meja**. V boju proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami ima prednost sodelovanje z državami in regijami, v katerih potekajo glavne poti dobave drog in na katere nedovoljen promet s prepovedanimi drogami še posebno škodljivo vpliva. Pomembno je tudi sodelovanje s ključnimi partnerji, ki lahko pomagajo pri iskanju rešitev. Zunanje delovanje in partnerstva EU so celoviti ter se osredotočajo na preprečevanje organiziranega kriminala in boj proti njemu.

EU bi morala še naprej izboljševati sodelovanje na področju kazenskega pregona in pravosodja s tistimi državami, katerih nacionalne pravne okvire storilci kaznivih dejanj zlorabljajo, da bi skrili sebe ali svoje premoženje. Poleg tega bo EU v okviru **strategije Global Gateway**⁶² še naprej vlagala v infrastrukturne potrebe partnerjev, zlasti v odpravljanje šibkih točk v logističnih vozliščih prek namenskih pobud Ekipe Evropa, ki podpirajo tudi varnost in tehnološke izboljšave.

Kar zadeva **zaščito pristanišč** pred vdorom kriminala, Komisija v sodelovanju s tretjimi državami poudarja, kako pomembno je, da v celoti spoštujejo Mednarodno konvencijo o varstvu

⁶¹ https://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en

⁶² JOIN(2021) 30 final.

človeškega življenja na morju (SOLAS) (zlasti posebne ukrepe za izboljšanje pomorske zaščite) ter Mednarodni kodeks o ladjah in pristaniščih (ISPS)⁶³.

Ukrep 14: krepitev podpore operativnim dejavnostim za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami v zahodni Afriki

Glavni akterji EU: Komisija, države članice, MAOC-N, Europol.

Gvinejski zaliv je postal ena **glavnih poti za nedovoljen promet s prepovedanimi drogami** iz Južne Amerike. Droge prihajajo v Evropo prek Gvinejskega zaliva z ribiškimi plovili, plovili za rekreacijo, jadrnicami in drugimi vrstami ladij, ki priplujejo iz Južne Amerike. Ta plovila natovorijo nezakoniti tovor ob obali in odplujejo v Gvinejski zaliv, da bi droge dostavila drugim ladjam. Te ladje nato pripeljejo pošiljko na obalo, od tam pa se droge čez Saharo pretihotapijo v Evropo.

Komisija si bo v skladu s strategijo EU za pomorsko varnost, ki obravnava razvijajoče se pomorske grožnje, in akcijskim načrtom⁶⁴ ter strategijo EU za Gvinejski zaliv⁶⁵ skupaj z državami članicami EU prizadevala za usklajeno obravnavanje te poti dobave drog. To bodo storile z izmenjavo informacij, krepitevijo nacionalne pomorske prisotnosti na območju, lažšanjem skupnih operacij ob podpori Pomorskega analitičnega in operacijskega centra za narkotike (MAOC-N) ter nadaljnjo **podporo razvoju zmogljivosti zahodnoafriških držav za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami**, na primer prek globalnega programa za nezakonite tokove (GIFP).

Cilj prihodnjega programa za pomorsko varnost **Krepitev pomorske varnosti v Afriki (varna morja za Afriko)** je okrepiti zmogljivosti organov kazenskega pregona za boj proti nedovoljenemu prometu z narkotiki na morju, tako v Gvinejskem zalivu kot vzdolž svahilijske obale in v otoški regiji zahodnega Indijskega oceana.

Kar zadeva zahodno Afriko, EU tudi preučuje **možnost prihodnjega regionalnega posredovanja ob uporabi celovitega pristopa na podlagi „koridorjev in vozlišč nedovoljenega prometa“**. Tak program bi dodatno prispeval k prizadevanjem za stabilizacijo, zlasti z obravnavanjem morebitnih obstoječih povezav med organiziranim kriminalom in širjenjem terorističnih dejavnosti v zahodni Afriki.

Ukrep 15: krepitev sodelovanja EU z državami Latinske Amerike in Karibov v boju proti organiziranemu kriminalu

Glavni akterji EU: Komisija, Europol, Eurojust, države članice.

⁶³ [SOLAS XI-2 and kodeks ISPS \(imo.org\)](https://www.imo.org).

⁶⁴ Revidirana strategija EU za pomorsko varnost je bila poslana Svetu v potrditev.

⁶⁵ Strategija EU za Gvinejski zaliv, 17. marec 2014, Svet Evropske unije, <https://www.consilium.europa.eu/media/28734/141582.pdf>.

Ker kriminalne grožnje, s katerimi se srečujejo Latinska Amerika in Karibi ter EU, resno vplivajo na varnost in blaginjo ljudi v obeh regijah, moramo združiti moči v boju proti tej grožnji. Da bi izboljšali sodelovanje na področju kazenskega pregona z Latinsko Ameriko se Komisija z Bolivijo, Brazilijo, Ekvadorjem, Mehiko in Perujem prednostno pogaja o **mednarodnih sporazumih o izmenjavi osebnih podatkov z Europolom**. Prav tako krepí prizadevanja za zaključek pogajanj z Brazilijo, Argentino in Kolumbijo o **mednarodnih sporazumih o pravosodnem sodelovanju z Eurojustom**. Razmislila bo tudi o predlogu za razširitev pristojnosti Sveta, zlasti na še druge latinskoameriške države, da bi se Eurojust v prihodnje vključil v pravosodno sodelovanje v regiji.

V okviru okrepljenega partnerstva med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi na področju pravosodja in varnosti ter njegove pobude Ekipe Evropa obstajajo regionalni programi, ki podpirajo prizadevanja za integrirano upravljanje meja ter boj proti trgovini z ljudmi in tihotapljenju ljudi v več južnoameriških državah⁶⁶ (EUROFRONT), hkrati pa zmanjšujejo ponudbo in povpraševanje po drogah v Latinski Ameriki in na Karibih (COPOLAD), pa tudi globalni program za nezakonite tokove, katerega namen je krepitev zmogljivosti za boj proti organiziranemu kriminalu v Latinski Ameriki in na Karibih (med drugimi regijami). Dialog na visoki ravni se bo okrepil tudi prek mehanizma usklajevanja in sodelovanja na področju drog med Evropsko unijo, Latinsko Ameriko in Karibi. V zvezi s tem bo **nova izdaja EL PAcCTO 2.0** zagotovila dodatna sredstva za krepitev sodelovanja na področju kazenskega pregona med EU ter latinskoameriški in karibskimi državami, vključno s podporo skupnosti AMERIPOL. V okviru programa EL PAcCTO 2.0 bo skupni projekt podpiral in krepil izmenjavo informacij in obveščevalnih podatkov, racionaliziral operacije ter čim bolj povečal uporabo podatkov med Europolom in Kolumbijo za razbitje kriminalnih mrež, ki trgujejo s prepovedanimi drogami. Komisija bo v skladu s pristopom Ekipe Evropa preučila tudi možnosti za podporo **lokalnim posebnim preiskovalnim skupinam** pri izvajanju zapletenih preiskav v tretjih državah.

Leta 2022 je bilo v Guayaquilu v Ekvadorju zaseženih 44 ton kokaina. Pristanišča na območju Guayaquila so postala eno od najpogostejše uporabljenih logističnih vozlišč za prevoz drog v Evropo v zabojnikih. Komisija bo skupaj z nacionalnimi organi začela **posebno oceno ranljivosti pristanišč v Guayaquilu** in njegovem zalivu, da bi prednostno razvrstili prihodnje dejavnosti, vključno s podporo EU.

Ukrepi 16: oblikovanje zavezništev za obravnavanje groženj zaradi sintetičnih drog

Glavni akterji: Komisija, Europol, EMCDDA in države članice

Sintetične droge je mogoče po vsem svetu enostavno in hitro proizvajati v velikih količinah in iz poceni kemikalij. V zadnjem desetletju so se razširile na mednarodni in regionalni ravni ter **pomenijo resnično grožnjo** za zdravje in varnost. Vse večja je tudi zaskrbljenost zaradi proizvodnje sintetičnih drog v Evropi, ki se izvažajo po vsem svetu. EU bi zato morala prevzeti odgovornost in prispevati k boju proti temu pojavu, zlasti z iskanjem mednarodnih partnerjev.

⁶⁶ Kolumbija, Ekvador, Peru, Bolivija, Argentina, Paragvaj in Brazilija.

Izmenjava informacij in izkušenj je zelo dragocena, zlasti s severnoameriškimi državami, v katerih so težave, povezane s fentanilom, najbolj razširjene. EU mora povečati pripravljenost in uvesti stroge nadzorne ukrepe.

Komisija je 7. julija 2023 potrdila, da se bo EU pridružila **svetovni koaliciji za obravnavanje groženj zaradi sintetičnih drog**, ki so jo ustanovile Združene države Amerike. Komisija in visoki predstavniki bosta skupaj z ustreznimi agencijami EU in državami članicami prispevala k delu koalicije za izboljšanje zmogljivosti nadzora na svetovni ravni, krepitev pripravljenosti na izzive proizvodnje sintetičnih drog in nedovoljenega prometa z njimi ter razvoj pristopov za zmanjšanje povpraševanja po drogah in škode, povezane z drogami. Komisija podpira tudi prizadevanja ZDA, da bi Generalna skupščina ZN resolucijo o sintetičnih drogah predložila v potrditev decembra 2023.

Komisija bo tudi še naprej izmenjavala stališča s **Kitajsko, zlasti v okviru dialoga EU o drogah**, da bi okrepila sodelovanje za boj proti proizvodnji prepovedanih drog ter preusmerjanju predhodnih sestavin in drugih ključnih kemikalij za nezakonito proizvodnjo drog in nedovoljenemu prometu z njimi. Poleg naslednjega dialoga med EU in Kitajsko o drogah, ki bo potekal leta 2024, namerava Komisija ponovno vzpostaviti medsebojno upravno pomoč v okviru **mešane skupine EU in Kitajske za spremljanje predhodnih sestavin** za izmenjavo informacij. To bo pripomoglo tudi k preprečevanju preusmerjanja predhodnih sestavin in kemičnih snovi, ki se pogosto uporabljajo pri proizvodnji prepovedanih drog, s katerimi se trguje med EU in Kitajsko.

Ukrep 17: krepitev sodelovanja z nekooperativnimi jurisdikcijami na področju kazenskega pregona in pravosodja

Glavni akterji: Komisija, države članice

Sodobne kriminalne mreže so čezmejne. Za promet z vsemi vrstami nezakonitega blaga uporabljajo mednarodne trgovinske poti, vrzeli med jurisdikcijami pa izkoriščajo za nedovoljen promet z drogami ter prikrivanje in pranje ogromnih prihodkov od kaznivih dejanj⁶⁷. Hkrati pa pomembni ubežniki uporabljajo nekooperativne jurisdikcije kot varna zatočišča, kjer se izognejo preiskavi in pregonu. Poleg tega se upravljavci podzemnih bančnih sistemov običajno skrivajo v državah, kjer je policijsko in pravosodno sodelovanje z EU zapleteno in kjer lahko uživajo visok življenjski standard.

Nedavne večje preiskave, kot je uspešna operacija Desert Light, ki jo je podprl Europol, izvedena pa je bila novembra 2022⁶⁸, so pokazale tudi, da je za zagotovitev izročitve, pregona in obsodbe prijetih storilcev kaznivih dejanj **ključno učinkovito pravosodno sodelovanje s tretjimi državami**. Zato je pomembno okrepiti sodelovanje s tretjimi državami na področju

⁶⁷ <https://www.europol.europa.eu/publications-events/main-reports/socta-report>

⁶⁸ <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/heat-rising-european-super-cartel-taken-down-in-six-countries>

kazenskega pregona in pravosodja. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti izročitvi, finančnim preiskavam in izterjavi sredstev, pridobljenih s kaznivimi dejanji, zunaj EU, med drugim s tesnim sodelovanjem uradnikov za zvezo držav članic ali Agencije EU, napotenih v tretje države. Da bi okrepili usklajevanje, čim bolj povečali učinek EU in izboljšali sodelovanje s tretjimi državami, bi bilo treba razmisliti o uvedbi uradnikov za zvezo organov kazenskega pregona in pravosodnih uradnikov EU ter njihovi napotitvi v ključne tretje države.

Poleg izboljšanih operativnih dejavnosti je pomemben tudi skupni pravni okvir za učinkovito sodelovanje na področju kazenskega prava na mednarodni ravni. Komisija v okviru sodelovanja s tretjimi državami te države poziva, naj postanejo pogodbenice konvencij Sveta Evrope na področju medsebojne pravne pomoči⁶⁹, izročitve⁷⁰ ter zamrznitve in zaplembe⁷¹.

Komisija si bo prizadevala opredeliti trenutne težave držav članic v povezavi s tretjimi državami, da bi združili diplomatska prizadevanja za učinkovitejšo sodelovanje, ki je v skladu s standardi EU na področju temeljnih pravic. Poleg tega bo preučila možnost začetka pogajanj za sklenitev posebnih **sporazumov EU o izročitvi**, kadar so izpolnjeni osnovni pogoji za sklenitev takih sporazumov.

3.5.Sodelovanje in zagotavljanje podpore

Od sprejetja strategij EU se Komisija, države članice ter agencije in organi EU redno sestajajo, da bi oblikovali večdisciplinarno skupnost oblikovalcev politik in strokovnih delavcev ter vzpostavili reden dialog. Komisija bo pri izvajanju strategije za boj proti organiziranemu kriminalu in ukrepov, predstavljenih v tem sporočilu, še naprej sodelovala z vsemi deležniki, da bi izmenjali dobre prakse, olajšali izmenjavo informacij in operativno sodelovanje ter obravnavali prihodnje potrebe.

Poleg tega je Komisija sprostila sredstva za podporo boju proti organiziranemu kriminalu, in sicer z namenskimi sredstvi EU za obdobje 2023–2025. V okviru **Sklada za notranjo varnost** bo organizirala razpise za zbiranje predlogov v zvezi z več temami, vključno s korupcijo, digitalnimi preiskavami in podporo platformi EMPACT. Natančneje, **do konca leta 2023** bo objavila **razpis za zbiranje predlogov v zvezi z organiziranim kriminalom v skupni vrednosti 20 milijonov EUR.**

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

⁶⁹ Konvencija Sveta Evrope o medsebojni pravni pomoči (ETS št. 30), <https://rm.coe.int/16800656ce>.

⁷⁰ Konvencija Sveta Evrope o izročitvi (ETS št. 24), <https://rm.coe.int/1680064587>.

⁷¹ Konvencija Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (CTS št. 198), <https://rm.coe.int/168008371>.

Razsežnost, izpopolnjenost in nasilne posledice organiziranega kriminala so postale resna grožnja za varnost EU. Metode kriminalnih mrež so vse bolj izpopolnjene, zato bi morala svoje metode izpopolniti tudi EU: **nujno je treba okrepiti odziv za razbitje teh mrež.** V tem dokumentu so zato določeni ključni ukrepi, ki so na ravni EU potrebni za okrepitev boja proti kriminalnim mrežam z visokim tveganjem in nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami. Prizadevanja za celovito izvajanje strategij EU na področju organiziranega kriminala in drog bi se morala nadaljevati s polno hitrostjo. Komisija se zavezuje, da bo te dodatne ukrepe izvedla v letih 2024 in 2025 v tesnem sodelovanju z državami članicami ter agencijami in organi EU.

Enotna, trdna in učinkovita pravila so ključna za okrepitev nacionalnih ukrepov, pa tudi sodelovanja na ravni EU in mednarodni ravni v boju proti organiziranemu kriminalu in nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami ter za zaščito žrtev teh kaznivih dejanj. **Komisija poziva Evropski parlament in Svet, naj do konca zakonodajnega obdobja sprejmeta direktivo o zaplembi in odvzemu premoženjske koristi, revizijo prümske uredbe, pravila o medsebojnem povezovanju registrov bančnih računov, predlagani zakonodajni sveženj o preprečevanju pranja denarja in osnutek direktive o boju proti korupciji s kazenskopravnimi sredstvi.** Komisija ponovno poudarja svojo zavezanost tesnemu sodelovanju s sozakonodajalcema, da bi dosegli ta cilj.

Boj proti organiziranemu kriminalu in nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami mora biti prednostna naloga EU in njenih držav članic. **Grožnje, s katerimi se soočamo, moramo obravnavati skupaj,** zato Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu predlaga, naj v celoti podpreta prednostne naloge in srednje- do dolgoročne ukrepe iz tega načrta.